

Prekenverkstedet

Den Norske Israelsmisjon

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

16. søndag i treenighetstiden – 4. september 2016

Prekentekest: Matt 11,16-19

Lesetekst I: Ordsp 9,1-5

Lesetekst II: 1 Kor 1,18-25

Misfornøyd – uansett!

Denne søndagens tekst handler om mennesker som er misfornøyde. De er misfornøyde med og avviser både døperen Johannes og hans botsforkynnelse og Jesus og hans frelsesforkynnelse og frelsesgaver.

Tekstsammenhengen

Foregående avsnitt:

I avsnittet forut for prekentekest, 11,7-15, vitner Jesus om døperen Johannes. Han gir sin seks måneder eldre fetter (jf. Luk 1,26.36) en sterk CV: «Blant dem som er født av kvinner, har det ikke stått fram noen større» enn han. Døperen har en viktig plass i Guds frelseshistorie: Han talte som en profet, men er «mer enn en profet», han er – og slik skulle profetien om Elia gå i oppfyllelsen – «den Elia som skulle komme» – forløperen for Messias, han er veirydderen for Herren. Å stille seg likegyldig eller avvisende til døperen er derfor å avvise Guds frelsesplan.

Etterfølgende avsnitt:

Matt 11,20-24 inneholder Jesu verop over byer i kjerneområdet (den såkalte evangeliske trekant) for hans virksomhet i Galilea: Ginnosar/Kapernaum i vest, Korasin noen få kilometer nord for Kapernaum i nord og fiskerbyen Betsaida like øst for Jordanelvens innløp i Gennesaretsjøen i øst. Jesu omfattende virksomhet i ord og gjerning i disse områdene ble i overveiende grad møtt med avvisning, her talte han for døve ører. Innbyggerne avviste i sin arroganse og selvdyrkelse (jf. v. 23: «opphøyd til himmelen») Jesu kall til omvendelse, og Jesus varsler straffen over dem «på dommens dag».

Noen tekstkommentarer

v. 16:

Uttrykket «denne slekt» sikter primært til folk på Jesu tid. Men det har trolig også en link til ørkengenerasjonen, det slektsleddet som gjorde opprør mot Herren under ørkenvandringen, jf. f.eks. 4 Mos 32,13: «hele det slektsleddet som hadde gjort det som var ondt i HERRENS øyne», lot Herren «flakke omkring i ørkenen i førti år. Dette slektsleddet står som prototypen på avvisning, jf. de karakteriserende adjektivene som flere steder i evangeliene knyttes til ordet «slekt»: «ond og utro» (Matt 12,39; 16,4), «vantro og vrang» (Matt 17,17).

v. 17:

Jesus bruker en liten lignelse, et bilde av barn som på torget leker slikt de har sett hos voksne: bryllup og begravelse. Men leken går i stå, noen vil ikke mer, de vil heller leke noe annet, og slik ødelegger de leken for hverandre. Jesus bruker dette bildet av lunefulle og utilfredse barns lek til å

anskueliggjøre sine tilhøreres misnøye med og (mis)oppfatning av både døperen og av ham selv. De vil ikke være med å «leke», verken på døperens eller Jesu premisser, men finner alltid noe å utsette på begge.

I lignelsen siktes det med «vil ikke danse» til runddansen som menn, ledsaget av fløytespill, pleide å danse i brylluper, med «klage» til kvinnenens gråt og jamring under en begravelse.

v. 18-19:

I disse versene gjengis den meget negative vurdering mange hadde av døperen Johannes og av Jesus, både hva deres livsstil og forkynnelse angikk.

Folk synes de to, hver på sin måte, er 'ekstreme', at de går for langt: Om Johannes sier de at han er en trangsynt fanatiker, at han med sin askese «har en ond ånd i seg» (i NO 78/85 oversatt «besatt»), om Jesus at han er en uansvarlig livsnyter, en «storeter» og «vindrikker», jf. 5 Mos 21,20 der det om en «trassig og opprørsk sønn som ikke vil høre på» sine foreldre, heter at han er «en fråtser og en dranker». Og Jesus opptrer som tolleres og synderes venn, han er i sine tilhørers øyne sammen med «feil» mennesker, mennesker *de* ikke vil ha noe med å gjøre.

«Men Visdommen har fått rett»:

Ved å gjengi ordet 'visdommen' med stor forbokstav, 'Visdommen', markerer Bibel 2011 at den fremtrådte personifisert (som en kvinne, jf. «gjerningene hennes»), slik vi kjenner det fra gammel- og mellomtestamentlig litteratur, jf. Ordsp kap. 8 (f.eks.

v. 35-36:

Den som finner Visdommen, «finner livet», den som ikke finner Visdommen, «skader sin sjel») og denne søndagens lesetekst fra Ordsp 9,1-5 der Visdommen inviterer til fest. Jf. også de gammeltestamentlig-apokryfe visdomsskriftene Siraks bok (særlig kap. 24, jf. v 9: «I begynnelsen, før all tid, skapte han meg, og til evig tid skal jeg ikke forgå») og Visdommens bok (særlig kap. 9-10).

I forskningen har det de senere årene vært mye tale om en visdomskristologi i Det nye testamente basert på disse tekstene: Visdommen kan blant annet sammenlignes med Ordet (jf. Joh 1,1), og Paulus presenterer i søndagens episteltekst Kristus som «Guds visdom» (1 Kor 1,24) og skriver noen vers senere at Kristus er «blitt vår visdom fra Gud» (v. 30), og i Kol 2,3 at i Kristus er «alle visdommens ... skatter skjult til stede». Slik er Kristus en inkarnasjon, en legemliggjørelse, av Guds visdom.

Guds plan og Guds visdom er uttrykt i «Kristi gjerninger» (11,2, som i Bibel 2011 er oversatt «alt Kristus gjorde»). Slik får Visdommen rett, slik viser Guds visdom seg som sann.

Opprøret mot Gud i menneskets hjerte

Det er en tidløs beskrivelse av menneskers avvisning av Gud og Jesus vi møter i denne søndagens tekst. Årsaken til avvisningen er den samme som profetene i Det gamle testamente gang på gang fremholder: ubotferdighet. Jf. f.eks. Jer 5,23-24: «dette folket har et trassig og opprørsk hjerte, de har veket av og gått bort. De sier ikke i sitt hjerte: 'La oss frykte HERREN vår Gud'», og Hos 11,7: «Folket mitt henger fast ved sitt frafall fra meg.» Mennesket vil noe annet enn det Gud vil. Gud kan gjøre hva han vil, mennesket vil uansett ikke danse etter hans pipe. Det avviser Gud etter sin natur, i menneskehjertet er det ikke plass for noen frelser. Jesus møtte med og i sin forkynnelse mennesker som alltid fant noe å gjemme seg bak, så de kunne ignorere eller avvise ham. Også i dag finner mennesker mange, som de selv mener, gode grunner til å avvise Jesus og evangeliet, uansett når og hvordan og av hvem frelsesbudskapet presenteres.

Advarsel og invitasjon

I Jesu advarsel mot den evige dom rettet til en utro og ubotferdig slekt som alltid finner en grunn til å avvise ham (jf. veropene i avsnittet etter prekenteksten), ligger det imidlertid også en invitasjon til å komme til ham i tro og tillit. For Guds visdom vil, tross alt, vinne fremgang etter Guds frelsesplan. Så kalles vi alle til å rope ut invitasjonen (jf. Ordsp 9,3) til mennesker som er

blinde og døve for frelsesbudskapet: «Kom og spis (Ordsp 9,5; Joh 21,12), bordet er dekket (Ordsp 9,2)!

Gunnar Johnstad

Teolog, ansatt på NLA Høgskolen i Bergen.

gunjohn@online.no